
Секція 4

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ, АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Тетяна Володимирівна Баранник – студентка I курсу факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Богдан Іванович Сюркало – доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент

АДМІНІСТРАТИВНІ СТЯГНЕННЯ ЗА УМОВИ ЗМІН В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Актуальність: Стрімка динаміка змін у структурі державно-правового механізму вимагає постійного оновлення чинного українського законодавства. На думку науковців, саме ці чинники наразі зумовлюють його нестабільність. Особливо це стосується змін законодавства в адміністративному праві. Основним завданням є проведення моніторингу окремих видів адміністративних стягнень, виявлення недоліків та суперечностей нормам Кодексу України про адміністративні правопорушення у частині, що стосуються накладення того чи іншого стягнення. Вирішення зазначеного комплексу завдань забезпечення виявлення напрямів покращення врегулювання проблемних ситуацій, що виникають у практичній правозастосовчій діяльності.

Заходи адміністративної відповідальності є юридичним результатом реагування на особливий вид правопорушень – адміністративні правопорушення. Отже, такі правопорушення є підставою для адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність настає у разі порушення адміністративно-правових норм, слугує найважливішим юридичним засобом забезпечення їх реального виконання, дотримання і застосування.

Важливу роль у стабілізації правового регулювання суспільних відносин, забезпеченні необхідного правового режиму в державі відіграє інститут адміністративного примусу, важливою складовою ланкою якого є адміністративне стягнення. Адміністративні стягнення застосовуються в межах інституту адміністративної відповідальності. Ця відповідальність настає за скоєння особою адміністративного правопорушення. Правові основи застосування адміністративної відповідальності містяться в Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП).

Аналізуючи статистику, нами зроблено висновок щодо підвищеного рівня здійснення адміністративних правопорушень. Так, згідно з офіційними статистичними даними у 2015 р. до вказаного виду відповідальності в Сумах було притягнуто 58831, кількість справ, які надійшли 65479 тис., із них прийнято рішення щодо 64203 справ. З них накладення адміністративного стягнення – 58831 справ застосування заходів впливу, передбачених ст. 24.1 КУпАП (попередження) – 2397 справ, та закритих – 2975 справ, звільнення від адміністративної відповідальності за малозначністю з оголошенням усного зауваження – 1565 справ, передачею матеріалів прокурору, органам досудового слідства чи дізнання – 13 справ, відсутністю події і складу адміністративного правопорушення – 634 справи, закінченням строків накладення адміністративного стягнення – 696 справ [4].

Але на нашу думку, Кодекс і досі містить багато норм, що потребують тлумачення, перевірки на відповідність Конституції, удосконалення, а інколи й цілковитої заміни.

Адміністративне стягнення зазвичай проявляється в моральному чи матеріальному впливі щодо правопорушника. Окремі види стягнень можуть одночасно поєднувати моральне засудження, матеріальний вплив і тимчасове обмеження прав правопорушника. Дослідивши законодавство, ми зробили висновок, що такі наслідки настають при накладенні адміністративного арешту, позбавлення спеціальних прав і виправних робіт. Загалом усі стягнення, будучи пов'язаними між собою, утворюють єдину систему, що базується на підставах і меті їх застосування, можливості їх взаємозаміни. У цьому процесі основним чинником є мета, передбачувана стягненням.

У ході проведеного дослідження виявлено, що при визначенні стягнення за порушення норм адміністративного права законодавець одним із перших видів стягнень визначає попередження, яке, по своїй суті, є найм'якшим покаранням і застосовується за вчинення незначних адміністративних порушень, а також щодо осіб, які вперше вчинили проступок, за наявності пом'якшуючих відповідальність обставин, та має виховний ефект і не зачіпає ні майнових, ні інших прав порушника, виноситься тільки у письмовій формі [6].

На наш погляд, на сьогодні така санкція, як попередження, є не достатньо дієвою, оскільки не забезпечує зрушення правосвідомості окремо взятого громадянина, бо є суто попередженням про настання відповідальності за певний проступок. На нашу думку, доречним є його заміна на інший вид адміністративного стягнення, та введення незначної, але істотної для доходів, санкції матеріального характеру. Так як попередження полягає в офіційному, від імені держави, осуді протиправної діяльності порушника органами адміністративної юрисдикції з метою повідомити йому про неприпустимість подальших

подібних дій, а це, на наш погляд, є малоефективним запобіжним заходом для пересічного громадянина.

На нашу думку, найпоширенішим стягненням в адміністративній практиці є штраф. Відповідно до ст. 27 КпАП України штраф це грошове стягнення, що накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірах встановлених цим Кодексом та іншими законами України. Таким чином, штраф за постановою суду (судді) може бути призначений лише у розмірі, зазначеному у конкретній нормі вказаного Кодексу. Розмір штрафу визначається переважно щодо офіційно встановленого розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян або, в окремих випадках, у кратному розмірі до вартості проїзду або товару. Це винятково грошове стягнення, в результаті якого у порушника вилучається певна сума, яка переходить у власність держави. Саме таким чином справляється вплив на майнові інтереси правопорушника [2].

Також потрібно звернути увагу на законодавчу неврегульованість встановлення розмірів штрафу. Проаналізувавши законодавство, слід сказати, що за деякі адміністративні проступки штрафні санкції перевищують покарання у вигляді штрафу за злочини. Прикладом може служити стаття 166-7 КУпАП (Протидія тимчасовій адміністрації або ліквідації банку), яка передбачає накладення штрафу від 300 до 500 неоподаткованих мінімумів доходів громадян за створення перешкод будь-якою особою для доступу тимчасового адміністратора або ліквідатора до банку, його активів, книг, записів і документів. І навпаки санкції обох частин ст. 1664 КУпАП не передбачають нижньої межі накладення штрафу, а оскільки у ст. 27 КУпАП вона теж не встановлена, то за відповідні правопорушення може призначатися штраф навіть від однієї копійки. Іншим прикладом може бути стаття 1663 КУпАП. Вона забороняє створення нових підприємств чи інших організаційних форм підприємства в будь-якій сфері діяльності, а також встановлення обмежень на здійснення окремих видів діяльності, на виробництво певних видів товарів з метою обмеження конкуренції... що тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'ятнадцяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Для осіб, які здійснюють вказану в диспозиції даної статті діяльність, стягнення зазначеної суми не завдає значної матеріальної шкоди, і тому порушники після сплати штрафу, як правило, продовжують займатися цією діяльністю. На думку науковців, доцільніше було б доповнити санкцію даної статті положенням про те, що на порушника не лише накладається штраф, але й обмежується його право займатися діяльністю, яка передбачена в ч.1 ст. 1663 КУпАП. При цьому правопорушник позбавлявся б можливості знову порушувати закон. Цілком недієвим покаранням є також застосування штрафу до безробітних громадян. У подібних випадках видається доцільним додати до значної

кількості статей Кодексу адміністративне стягнення, наприклад, виконання примусових громадських робіт [3].

Дослідивши законодавство, що стосується адміністративного арешту як одного із видів стягнення, нами зроблено висновок, що адміністративний арешт встановлюється за адміністративні правопорушення, що за ступенем громадської небезпеки наближаються до злочинів. Призначається адміністративний арешт тільки судом на термін до 15 діб. Він є найбільш суворим з усіх видів адміністративних стягнень. Тому законодавець прямо зазначає, що адміністративний арешт застосовується лише у виняткових випадках і лише за окремі види адміністративних правопорушень, що за своїм шкідливим характером наближаються до злочинів [5]. Виходячи із практики сьогодення, утримання осіб, які перебувають під адміністративним арештом, знову ж таки лягає на плечі держави. Проаналізувавши все вище викладене, у зв'язку із економічною ситуацією в країні доцільніше у даному випадку застосовувати штраф, що тим самим забезпечить, по-перше, неминучість покарання, а, по-друге, поповнення джерел надходження до бюджету держави.

Висновки: Отже, роль адміністративної відповідальності у боротьбі з правопорушеннями постійно зростає, більш суворими стають санкції за проступки, а також встановлюється відповідальність за дії, які раніше взагалі не належали до числа правопорушень (неповага до суду, корупція, недобросовісна конкуренція та інші). Адміністративні стягнення є каральними, «штрафними» санкціями, вони, як правило, полягають в позбавленні або обмеженні певних прав і благ. Цим досягається мета покарання порушника. Але важливим є те, щоб накладені адміністративні стягнення були справедливими та дієвими, відповідали характеру проступку і особи правопорушника. При цьому слід пам'ятати, що покарання не є самоціллю, ці дії є необхідним засобом виховання і попередження правопорушень.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – К.: Парламентське видавництво, 1997. – 256 с.
2. Миронюк Р. Діяльність органів внутрішніх справ з виконання постанов про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу: порядок та особливості // Право України. – 2001. – № 11. – С. 60.
3. Адміністративна відповідальність в Україні: Навч. посібник / За заг. ред. А. Т. Комзюка. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2001. – 112 с.
4. Державна служба статистики України Адміністративні правопорушення в Україні у 2015 році «Статистичний бюлетень» – Київ – 2016. – 315 с.

5. Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб : монографія / А. В. Матіос. – К. : Знання, 2007. – 223 с.
6. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : Навчальний посібник / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 256 с.

Ілля Вікторович Кашов – студент I курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Оксана Володимирівна Панасюк** – завідувач
кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Згідно з ч. 5 ст. 55 Конституції України у кожного є право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права та свободи від порушень та протиправних посягань. Тобто кожна особа має право вільно обирати незаборонений законом засіб захисту прав і свобод.

Ефективність захисту прав суб'єктів господарювання від порушень залежить від обраного способу захисту, оскільки ним зумовлюється реальність відновлення порушеного права, суб'єкт, який уповноважений застосовувати такі способи захисту порушеного права, а також порядок захисту в цілому.

Значення способів захисту прав суб'єктів господарювання істотно зростає у зв'язку з підвищенням ролі правових засобів у нормативній регламентації сфери господарювання. Способи захисту прав суб'єктів господарювання, закріпленні в законодавстві, мають розглядатися як один із діючих важелів механізму господарювання, що справляють значний вплив на ефективність господарської діяльності. Способи захисту порушених прав суб'єктів господарювання набувають все більшої актуальності у зв'язку з оновленням господарського законодавства, дією Господарського кодексу України (надалі — ГК) [1], трансформацією самих способів в умовах розвитку ринкової економіки.

Спосіб захисту прав втілює безпосередню мету, якої прагне досягти суб'єкт захисту, вважаючи, що таким чином буде припинене порушення (чи оспорювання) його прав, він компенсує витрати, що виникли у зв'язку з порушенням його прав, або в інший спосіб нівелює негативні наслідки порушення його прав [2, с. 245].

Частина 2 ст. 20 ГК називає 11 універсальних способів захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання:

- 1) визнання наявності або відсутності прав;
- 2) визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, актів інших